

Sakspapir

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
052/19	Formannskapet	PS	06.06.2019
034/19	Kommunestyret	PS	20.06.2019

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Olav Mongstad	FE-150	19/391

Rullering av økonomiplan 2020-2023.

Vedlegg:

Økonomiplan 2019 - 2022

Framlegg til vedtak:

Kommunestyret vedtar økonomiplanen 2019 – 2022 slik han ligg føre.

Formannskapet - 052/19 - 06.06.2019

FS - behandling:

Det vart orientert om økonomiplanen i samband med årsmeldinga.

Handsaming i formannskapet:

Rådmannen sitt framlegg vart samrøystes vedteke

FS vedtak:

Kommunestyret vedtar økonomiplanen 2019 – 2022 slik han ligg føre.

Saksopplysninger:

Bakgrunn

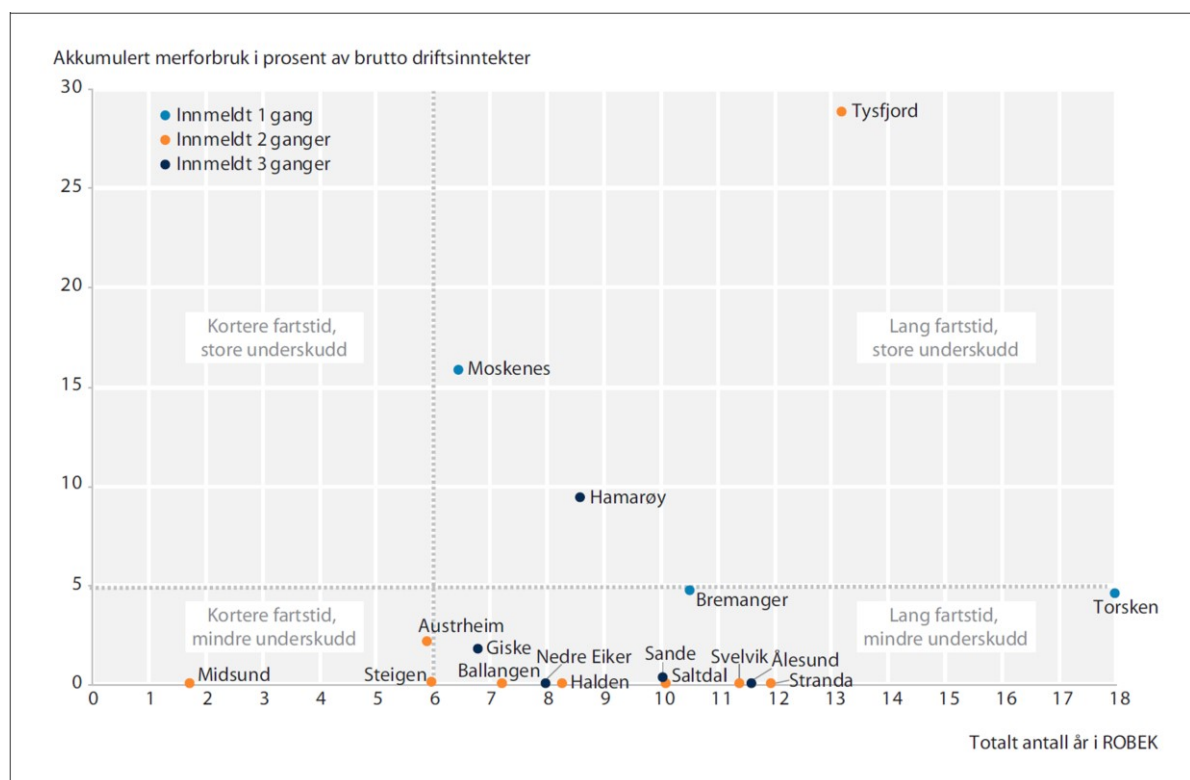
Kommunelova krev at ein kvar kommune skal utarbeide ein økonomiplan. Økonomiplanen vår er ein 4-årig plan og inngår i kommuneplanen sin kortsiktige handlingsdel. Rådmannen legg fram ein økonomiplan som tar utgangspunkt i kommunestyret si samla løyving, det vert ikkje lagt fram konkrete netttotal på kvart ansvarsområde på denne tida. Det vert ei oppgåve til budsjettarbeidet på hausten. Ei viktig grunngjeving for dette er at det vert arbeidd med ei administrativ omorganisering. Denne kan kome til å endre innbyrdes dei ulike ansvarsområda, derfor bør først det arbeidet kome lenger før ein går inn på detaljnivå med ansvarsområda.

Vurdering

Å handsame økonomiplanen lausriven frå budsjettet for neste år, kan vere ei utfordring viss ein ikkje

knyter det opp til departementet sine framlagte tankar om den økonomiske utviklinga i kommunane. I tillegg sidan Austrheim er på Robek-lista, er det og viktig å trekke inn fylkesmannen sitt brev om budsjett og økonomiplan. Brevet er datert 07.05.2019 og ligg som vedlegg i denne saka.

I Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin prop. 113 S, kommuneproposisjonen 2020, er mellom anna økonomien til kommunane omtala. I denne prop. finn vi og ein interessant statistikk som er vist nedanfor. Det er statistikken over norske kommunar på Robek-lista. Det er fargekode for kor mange gonger kommunane er meldt inn. Austrheim har vore inne på lista to gonger. Den vassrette aksen viser kor mange år ein kommune har vore inne, Austrheim har vore inne i tilsaman 6 år. Den loddrette aksen viser kor stort det akkumulerte overforbruket er i prosent av brutto driftsinntekter, for Austrheim er det ca 2,5 %. Som statistikken viser, er det kommunar som både ligg betre an og verre enn Austrheim. Departementet reknar med at fleire kommunar som har eit lite akkumulert underskot, vil gå ut av lista etter 2019.

Figur 14.4 ROBEK-kommuner etter akkumulert merforbruk i prosent av driftsinntekter ved utgangen av 2018¹ og totalt antall år i ROBEK, samt antall ganger kommunen har blitt innmeldt i ROBEK.

¹ Moskenes og Tysfjord har ikke rapportert inn regnskapstall i KOSTRA for 2018. For disse kommunene er det i figuren benyttet regnskapstall fra 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Økonomi

I proposisjonen er det ikkje antyda noko reell vekst i kommunane sine inntekter i 2020. Veksten meiner departementet kan bli spist opp av endringa i den demografiske samansetjinga av folketalet. I skrivande stund er det uvisst kva verknad lønnsutviklinga vil gi på kommunen sine utgifter framover. I budsjettet er det lagt inn 3 % auke. Ramma for dei organisasjonane som har akseptert, ligg nærare 3,2 %. Det har føregått ei nedbemanning blant dei tilsette. Nokre er tilbydd arbeid andre stadar enn dei er no. I tillegg er det tilsette som sluttar av andre grunnar. I skrivande stund har rådmannen ikkje detaljert oversikt over korleis denne situasjonen til slutt vil slå ut på økonomien, fordi prosessen ikkje

er heilt slutført.

Økonomiplanen legg opp til at drifta først skal ned på nivå som i løpet av 2019. Vidare skal drifta ytterlagare ned i 2021. Det kan nok ikkje gjererast utan større strukturelle endringar slik rådmannen ser det i dag. Det vil bli ei oppgåve å arbeide fram ein organisasjon som kan møte ei ytterlegare innstramming. Det vert ei oppgåve for den nye organisasjonen som MÅ byggjast i 2020.

Det er budsjettert med 5 mill kr frå Havbruksfondet i 2020 og i 2022. Eigedomsskatten er det ikkje rekna full kompensasjon for. Det kan sjå ut til at vi likevel kan oppnå det. Samstundes har vi ein situasjon at Equinor har klagt på eigedomsskatten. Alt dette skaper ein usikker situasjonen. Det vert derfor ikkje justert noko for eigedomsskatten i denne omgang. Rådmannen let likevel desse rammene stå ved denne rulleringa av økonomiplanen i perioden. Det er samstundes ein usikker situasjon med rentenivået, som kan gi høgare utgifter. Det er lagt inn at drifta skal gå med tilsaman 19 million i overskot i perioden. Det bør vere ei målsetjing, men utfallet av 2019 kan gi ein peikepinn på om vi klarar det.

Investeringar.

I løpet av 2018 reduserte kommunestyret investeringane som vart gjort i budsjettvedtaket desember 2017. Dette vart gjort av kommunestyret då dei vart klar over underskotet og at kommunen stemna mot ROBEK-loista. Seinare påla fylkesmannen kommunen å redusere investeringane ved at nye prosjekt ikkje ville bli godkjent, men pågående prosjekt kunne forlengast.

Fylkesmannen seier i sitt skriv:

Kommunen kan ikkje rekne med å få godkjent nye låneopptak så lenge kommunen framleis har oppsamla meirforbruk. Unyttå lånemidlar skal ikkje bli brukte til å finansiera investeringar utover det som Fylkesmannen har godkjent og eventuelt kjem til å godkjenna.

På bakgrunn av dette påbodet vart fleire investeringsprosjekt utsett i økonomiplanen. Dersom Austrheim klarer å betale ned det akkumulerte underskotet i 2019, vil kommunen igjen fritt kunne råde over investeringsmidlane. Dersom ein ikkje klarer å betale det ned, er det fylkesmannen som har det siste ordet i slike saker. Uansett vil Austrheim stå på Robek-lista i heile 2019. Eventuelle investeringsbehov må derfor drøftast og godkjennast av fylkesmannen før vi eventuelt kan leggje dei inn i eit budsjett for 2020.

VVA

For Austrheim er det viktig å satse på å forbetre vassforsyninga. Dette kan gjerast innanfor ei ramme på opp mot 30 million kr i følgje hovudplan for VVA. Dette er stipulerte kostnader som og kan bli høgare – eller lågare. Kostnader til VVA skal vere sjølvfinansierande. Det betyr at renter og avdrag på dei investeringane kan bereknast inn i avgiftene. Det er starta eit arbeid i administrasjonen med berekning av effekt av ulike tiltak i vassforsyninga. Ein vil berekna om til dømes installasjon av trykkforsterkande pumper kan hjelpa litt på vassforsyninga over til vasstårnet. Formannskapet vil bli halde orientert om dette. Rådmannen meiner at kommunestyret bør prioritere ei slik utbygging framover. Det har over lenger tid vore frustrasjon blant innbyggjarane over manglande kapasitet i vassforsyninga. I dag er det berre ein sjøledning som fører vatn frå fastlandet til øyane. Denne er omlag 40 år gamal. Ved eventuelt brot, kan det gi store problem med vassforsyninga. Det endelege prosjektet går ut på å leggja ein leidning til, frå Vardetangen til Mastrevik og vasstårnet. Dette vil gi ei sikrare og dobbel vassforsyning. Det gjev auka kapasitet og er ei trygging av overføringa. Slike

investeringar må ein søkje fylkesmannen om løyve til å gjennomføre. I tillegg har administrasjonen hatt møte med innbyggjarar i Førland-området. Dei har sjølv bede om møtet. Dei ynskjer sterkt ei utbygging av vatn. Det vil bli utarbeidd skisser for ei slik utbygging. Desse vil politisk nivå bli orientert om og må ta stilling til.

I økonomiplanen er midlar til VVA sett opp slik:

Budsjettår	Kostnad
2020	7 mill
2021	10 mill
2022	10 mill 27 mill

Dette er kostnader som skal vere sjølvfinansierande med avgifter. Det vil bli lagt fram meir klare tal på prosjektet når det er meir berekna enn i denne omgang. Tanken er først å forsterka overføringa med ein ekstra leidning. Deretter å byggje ut til Førland og nytt vanntårn.

Fagfornyinga i skulane

Frå rektorane er det kome innspel om midlar for å støtta fagfornyinga. Dette startar i 2020. I fagfornyinga vert dei grunnleggjande ferdighetene vektlagt. Dette er

- Digitale ferdigheiter
- Munnlege ferdigheiter
- Å lesa
- Å skrive
- Å rekne

Rektorane skriv at skulane våre er lite utbygd med datamaskiner spesielt på småskuletrinnet (1.-4. klasse). Dei ber om at det vert sett av 500 000 til kjøp av datamaskiner kvart år i perioden. Rådmannen ser dette som viktig. Det framtidige samfunnet som elevane skal ut i, krev høg kompetanse på det digitale området. Summen vert derfor lagt inn i investeringsbudsjettet.

Fylkesmannen seier i sitt skriv:

Investering, lånegjeld og kapitalutgifter

Vi har rekna ordinær langsiktig gjeld per 31.12.2017 for kommunane samla i Hordaland, utanom Bergen, til kr 87.055,- per innbyggjar. I dette talet er ikkje pensjonsforplikting medrekna. Det til-svarande talet for kommunen er kr 92.451,-.

Kommunane samla i Hordaland utanom Bergen har eit gjeldsnivå som ligg noko høgare enn landsgjennomsnittet. Landsgjennomsnittet (utanom Oslo) si langsiktige lånegjeld ved utgangen av 2017 var kr 78.511,- per innbyggjar. Pensjonsforplikting er ikkje medrekna.

Kommunen si brutto lånegjeld ved utgangen av 2018 er kr 287,2 mill., eller kr 99.000,- per inn-byggjar.

Kommunen har høg lånegjeld. Det gjer kommunen økonomisk sårbar, blant anna for ein svikt i inntektene. Vi må også rekna med eit høgare rentenivå over tid.

Den tid Austrheim kommune låg på +115 % av landsgjennomsnittet for skatteinntekter, argumenterte ein med at dette høge nivået gjorde at kommunen kunne forsvare ei høg lånegjeld. I dag ligg Austrheim på 98-99% av landsgjennomsnittet. Dette faktum skulle tilseie at uansett om kommunen kjem ut av Robek-lista eller ikkje, bør ein stramme inn låneiveren. Fylkesmannen skriv om

at lånegjelda er høg i Austrheim. I tillegg sender Norges Bank signal om at renta er på veg opp igjen. Austrheim har bunde renta på store delar av låna. Denne bindinga går ut i løpet av 2020. Det kan derfor reknast med auka rentebelastning i 2020. Administrasjonen har starta drøfting med Kommunalbanken om renta på låna fram mot møtet i formannskapet og kommunestyret.

I tillegg kan ikkje ein liten kommune som Austrheim, som frivillig stod utanfor ei kommunesamanslåing, rekne med store påplussingar i dei statlege overføringane. Departementet har lagt fram ei utgreiing frå Telemarksforskning om små kommunar. Rapporten omtalar at i framtida vil dei små generalistkommunane ha stort behov for interkommunalt samarbeid. I Nordhordland med den store kommunen Alver og dei små kommunane utanfor, vil det vere ei utfordring å få til. Truleg vil fleire tenester gå over til kjøp av tenester frå Alver. Dette kan bli dyrare, det kan bli ein situasjon der Austrheim vil få mindre innverknad på utforming av tenestene enn i dag.

Ei stor utfordring som ein liten generalistkommune vil få, er å rekruttere personell til kompetanse-arbeidsplassar. Dette kan tilslutt bli ei økonomisk utfordring med høge lønnstilbod og eventuelle kjøp av fleire tenester frå større kompetansemiljø.

I St.m nr 2, revidert nasjonalbudsjett, peikar Finansdepartementet på to moment som dei meiner har vore positive for kommunane. For Austrheim sin del har det ikkje fungert positivt. Dei peikar på den store auken i frie inntekter, her har Austrheim i nokre av dei siste åra, hatt lågare vekst enn den gjennomsnittlege utviklinga for kommunane. Dei peikar og på auken i sysselsetjinga og dermed auken i skatteinntektene. I Austrheim stig no arbeidsløysa igjen. Dette kan i neste omgang få innverknad på kommunen sine skatteinntekter.

Administrativ organisering.

Å sjå inn i glaskula, er ein eigen kunst der ein ikkje alltid skal vere skråsikker. Likevel må ein sei at fleire punkt i det som er skrive ovanfor peikar på at økonomien i Austrheim må styrast med fast hand framover. Nedbemanning som er gjort i 2018 og 2019, vil få heilårsverknad i 2020. Rapporten som Bedre organisasjon la fram, sa at det strategiske nivået i Austrheim hadde lidd gjennom dei siste åra. Rådmannsnivået var så bunde opp med driftsoppgåver at det gjekk utover kapasiteten til å arbeide strategisk. Dette må det takast omsyn til i den administrative organiseringa. Det bør bemannast opp i det strategiske nivået rundt rådmannen. I same møte som kommunestyret skal handsame denne økonomiplanen, skal rådmannen og orientere om den administrative organiseringa. I den orienteringa vil det bli gjort greie for endringar på fleire nivå i organisasjonen.

Rapporten seier og at ein av grunnane til det høge driftsnivået i enkelte avdelingar, er for liten kapasitet i rådmannsleddet til å arbeide analytisk inn mot pengestraumane i organisasjonen. Godt grunngevegne ynskje om meir midlar frå avdelingar, har for lett ført til større rammer frå rådmannsnivået. Ved å auke bemanninga og kapasiteten i rådmannsnivået, vil dette nivået meir kunne gå inn i slike saker, analysere og vurdere kravet om meir midlar.

Konklusjon

Det vert lagt opp til at det driftsnivået kommunen kjem ned på i 2019, skal ytterlegare utover i perioden. Det betyr at eventuelle endringar den administrative organiseringa krev, må innarbeidast innanfor ramma. Det kan bli krevjande. Det er lagt opp ei styrking av driftsfond med opp til 19 million kr. Dette er og uvisst, men bør liggja som målsetjing. Når det gjeld investeringar, er det viktig å fokusere på å byggja ut vatn til fleire og forsterka dagens 40 år gamle overføringsleidning.

Rådmannen tilrår at kommunestyret vedtar den framlagte økonomiplanen slik han ligg føre. Det vert

vektlagt at på grunn av Austrheim sin økonomiske situasjon, må særleg investeringane avklarast med fylkesmannen før dei eventuelt kan realiserast.